

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 44/07-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. apríla 2007 predbežne prerokoval sťažnosť P. K., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. Z. D., K., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 8 ods. 1, 2 a 5 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 1, čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4, čl. 6 ods. 1 a 2 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Komárno sp. zn. 1 Tp 102/06 z 2. novembra 2006 a uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1 Tpo 73/2006 z 30. novembra 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. K. odmieta.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. januára 2007 doručená sťažnosť P. K., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Z. D., K., v ktorej namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 8 ods. 1, 2 a 5 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „Listina“) a práv podľa čl. 1, čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4, čl. 6 ods. 1 a 2 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) uznesením Okresného súdu Komárno (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 Tp 102/06 z 2. novembra 2006 a uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Tpo 73/2006 z 30. novembra 2006.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol vzatý do väzby uznesením okresného súdu sp. zn. 1 Tp 85/06 zo 6. augusta 2006 z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Po tom, ako krajský súd jeho sťažnosť proti uzneseniu o vzatí do väzby zamietol, podal sťažovateľ žiadosť o prepustenie z väzby a nahradenie väzby sľubom. Okresný súd uznesením z 2. novembra 2006 jeho žiadosť zamietol a sľub neprijal. Proti uzneseniu podal sťažovateľ 10. novembra 2006 sťažnosť, v ktorej uviedol, že okresný súd robí v konaní priet'ahy, nedodrzuje čl. 17 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 ústavy. Krajský súd uznesením sp. zn. 1 Tpo 73/2006 z 30. novembra 2006 sťažnosť zamietol.

Sťažovateľ uviedol, že 31. októbra 2006 zaslal krajskému súdu sťažnosť, ktorú odôvodnil obdobne ako sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu z 2. novembra 2006. Predseda trestnoprávneho kolégia krajského súdu v oznámení z 23. novembra 2006 uviedol, že „Už označený trestný spis nebol do dnešného dňa predložený tunajšiemu Krajskému súdu“, čo sťažovateľ tiež považuje za zbytočný priet'ah v konaní.

Podľa názoru sťažovateľa jeho „vzatie do väzby, ako aj ďalšie zotrúvanie vo väzbe je nezákonné a z uvedeného dôvodu sa nestotožňuje s uznesením Krajského súdu v Nitre zo dňa 30. 11. 2006 (sp. zn. 1 Tpo 73/2006), ktorým sa jeho sťažnosť ako nedôvodná zamietla“ a poukázal na to, že krajský súd sa pri rozhodovaní o jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 2. novembra 2006 mal riadiť ustanovením § 192 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Sťažovateľ tiež uviedol, že „Pokiaľ oba súdy – tak prvostupňový ako aj odvolací krajský – neprijali ponúknutý písomný sľub obvineného na nahradenie väzby sľubom – tak nebolo tým rešpektované vyššie cit. ust. čl. 5 ods. 3 DOHOVORU“.

V odôvodnení sťažnosti sťažovateľ poukázal na judikatúru všeobecných súdov v trestných veciach so zameraním na rozhodnutia o väzbe, ako aj na judikatúru ústavného súdu.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiada, aby ústavný súd rozhodol, že uznesením okresného súdu sp. zn. 1 Tp 102/06 z 2. novembra 2006 a uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Tpo 73/2006 z 30. novembra 2006 boli porušené jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 8 ods. 1, 2 a 5 Listiny a práva podľa čl. 1, čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4, čl. 6 ods. 1 a 2 a čl. 13 Dohovoru, zruší označené uznesenia okresného súdu a krajského súdu a vec vráti na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 104/02).

V súlade s judikatúrou ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej príčinnej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním, rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu verejnej moci do takého práva alebo slobody na strane druhej (II. ÚS 70/00, II. ÚS 190/05).

1. V časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, podľa čl. 8 ods. 1, 2 a 5 Listiny a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. 1 Tp 102/06 z 2. novembra 2006, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie väzby a nahradenie väzby sľubom, nie je v zmysle princípu subsidiarity vyjadreného v čl. 127 ods. 1 ústavy daná právomoc ústavného súdu. Proti rozhodnutiu okresného súdu mal sťažovateľ podľa § 83 ods. 1 Trestného poriadku možnosť podať sťažnosť, ktorú aj využil. Vzhľadom na to, že sťažovateľ mal na ochranu svojich práv k dispozícii účinný právny prostriedok v systéme všeobecných súdov, ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci.

2. Vo vzťahu k porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, podľa čl. 8 ods. 1, 2 a 5 Listiny a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Tpo 73/2006 z 30. novembra 2006 sťažovateľ uviedol argument, že jeho vzatie do väzby, ako aj ďalšie zotrvávanie vo väzbe je nezákonné, ktoré však neodôvodnil žiadnymi konkrétnymi skutočnosťami, z ktorých by vyplývalo, že v jeho prípade neboli splnené podmienky na vzatie do väzby a jej ďalšie trvanie, ďalej namietal, že

krajský súd mal jeho sťažnosti vyhovieť a prepustiť ho na slobodu, pretože okresný súd robí v konaní priet'ahy, a napokon, že krajský súd porušil jeho právo podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru tým, že neprijal jeho písomný sľub na nahradenie väzby.

Ústavný súd je oprávnený a povinný preskúmať, či všeobecný súd rešpektoval možnosť uplatniť právo na prepustenie z väzby, či o každej žiadosti o prepustenie rozhodol a či jeho rozhodnutie vychádzalo zo skutkových dôvodov, ktoré viedli k uvaleniu a trvaniu väzby. Ak všeobecný súd tieto princípy dodržal a dodržiava v priebehu trestného stíhania obvineného, nemožno podľa názoru ústavného súdu vstupovať do jeho právomoci preskúmaním jeho úvah a hodnotení o existencii alebo neexistencii skutkových okolností odôvodňujúcich obmedzenie osobnej slobody uvalením a ďalším trvaním väzby. Takisto platí, že ak všeobecný súd dôjde k záveru, že prepustením obvineného na slobodu by mohlo byť zmarené alebo sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, taký záver nie je preskúmateľný ústavným súdom. Také oprávnenie prislúcha len funkčne príslušnému nadriadenému súdu, ku ktorému má obvinený neobmedzený prístup prostredníctvom možnosti podať sťažnosť proti každému rozhodnutiu o väzbe, ktoré bolo vydané na základe jeho žiadosti o prepustenie z väzby (II. ÚS 61/05).

Článok 17 ústavy (v rovnakom rozsahu čl. 8 Listiny) zahrňuje v sebe v podstate všetky práva, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru (I. ÚS 100/04).

Podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami ods. 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Článok 5 ods. 3 Dohovoru nepriznáva jednotlivcovi absolútne právo byť prepustený na záruku, ale umožňuje mu žiadať o prepustenie na slobodu s poskytnutím záruky. Súdnym orgánom vzniká v tejto súvislosti povinnosť zvážiť, či sa poskytnutím určitej záruky dosiahne rovnaký účel, aký bol sledovaný vzatím osoby do vyšetrovacej väzby. Pri posudzovaní jej opodstatnenosti má záruka prednosť pred pokračovaním väzby (I. ÚS 239/04, II. ÚS 38/05).

Článok 5 ods. 4 Dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybníť zákonnosť pozbavenia slobody, dáva týmto osobám právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (Rehbock c. Slovinsko, rozhodnutie z 28. novembra 2000, Vodeničarov c. Slovenská republika, rozsudok z 21. decembra 2000, § 33 - 36). Okrem toho ich čl. 5 ods. 4 Dohovoru oprávňuje na skúmanie procedurálnych a hmotných podmienok, ktoré sú podstatné na to, aby v zmysle Dohovoru bolo ich pozbavenie slobody „zákonné“. To znamená, že príslušný súd nielenže musí preskúmať súlad s procedurálnymi požiadavkami vnútroštátneho práva, ale tiež oprávnenosť podozrenia, na ktorom sa zatknutie zakladá, a legitimitu cieľa sledovaného zadržaním a následnou väzbou (napr. Butkevičius c. Litva, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 26. marca 2002, § 43).

Krajský súd v uznesení sp. zn. 1 Tpo 73/2006 z 30. novembra 2006 uviedol, že po preskúmaní sťažnosti zistil, že u sťažovateľa sú naďalej dané konkrétne skutočnosti odôvodňujúce trvanie väzby, na ktoré bolo poukázané v rozhodnutiach o vzatí do väzby súdov prvého a druhého stupňa. K možnosti nahradiť väzbu sľubom krajský súd uviedol, že sťažovateľ je stíhaný za viacnásobný zločin sprenevery, ktorého sa mal dopustiť v máji a júli 2006, a preto v danom štádiu trestného stíhania nemožno jeho písomný sľub, ani s ohľadom na sťažovateľom uvedené rodinné dôvody, považovať za spôsobilý nahradiť dôvody, tzv. preventívnej väzby. K sťažovateľom namietanej rýchlosti rozhodovania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby krajský súd uviedol, že o jeho žiadosti z 10. septembra 2006 musel najskôr rozhodnúť prokurátor.

K sťažovateľom namietanému porušeniu práv tým, že krajský súd nezrušil uznesenie okresného súdu z 2. novembra 2006, hoci v sťažnosti namietal rýchllosť rozhodovania okresného súdu o jeho žiadosti o prepustenie z väzby, ústavný súd uvádza, že rýchllosť rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby nie je v priamej príčinnej súvislosti so zákonnosťou ďalšieho trvania väzby.

Podľa názoru ústavného súdu krajský súd dostatočne odôvodnil existenciu skutočností pre ďalšie trvanie väzby sťažovateľa, pričom sa vysporiadal s jeho námietkami uvedenými v sťažnosti ako aj ponúknutým sľubom, a preto jeho rozhodnutie spĺňa záruky podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, podľa čl. 8 ods. 1, 2 a 5 Listiny a podľa čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru. Sťažnosť je preto v tejto časti zjavne neopodstatnená.

Sťažnosť je zjavne neopodstatnená aj vo vzťahu k namietanému porušeniu práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru, pretože toto ustanovenie sa vzťahuje na prvotné rozhodovanie o pozbavení osobnej slobody, t. j. na rozhodovanie o vzatí do väzby, pričom sťažovateľ namietal rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby.

Sťažovateľ ďalej namietal porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru uznesením okresného súdu z 2. novembra 2006 a uznesením krajského súdu z 30. novembra 2006. Sťažnosť je aj v tejto časti zjavne neopodstatnená.

Článok 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru sa nevzťahuje na konanie a rozhodovanie o väzbe, ale na konanie vo veci samej, zatiaľ čo právo na rozhodovanie o zákonnosti väzby bez zbytočných prietáhov je súčasťou čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 Dohovoru. Porušenie týchto práv postupom označených súdov však sťažovateľ nenamietal. Sťažovateľ namietal porušenie čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, podľa čl. 8 ods. 1, 2 a 5 Listiny a čl. 5 ods. 4 Dohovoru uzneseniami okresného súdu a krajského súdu a v nadväznosti na to ich žiadal zrušiť. Vydaním rozhodnutia však súdy do práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby nemohli zasiahnuť.

Pretože sťažovateľ v petite sťažnosti nenamietal postup okresného súdu a krajského súdu v súvislosti s požiadavkou rýchlosti rozhodovania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby (rýchlosť rozhodovania okresného súdu namietal v súvislosti so zákonnosťou rozhodnutia krajského súdu), ústavný súd sa vzhľadom na viazanosť petitom (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde), ktorý vymedzil právny zástupca sťažovateľa, postupom okresného súdu a krajského súdu z tohto pohľadu nezaoberal.

Obdobný záver platí aj pre označené porušenie čl. 6 ods. 2 Dohovoru, podľa ktorého kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom. V konaní o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu sa nerozhoduje o tom, či je obvinený vinný alebo nie, ale či sú splnené zákonné podmienky pre zabezpečenie osoby obvineného obmedzením jeho osobnej slobody vo väzbe (napr. IV. ÚS 171/03). Z napadnutých rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu nevyplýva žiadna príčinná súvislosť s označeným právom, a preto je sťažnosť aj v tejto časti zjavne neopodstatnená. Sťažovateľ namietané porušenie čl. 6 ods. 2 Dohovoru v sťažnosti ani neodôvodnil, a preto bol daný dôvod na odmietnutie tejto časti sťažnosti aj z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 13 Dohovoru, ústavný súd uvádza, že z tohto ustanovenia vyplýva pre fyzické osoby a právnické osoby procesné právo akcesorickej povahy mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom v prípade porušenia ostatných ľudských práv chránených Dohovorom. Uplatňovanie práva vyplývajúceho z čl. 13 Dohovoru musí preto nadväzovať na aspoň obhájitelné tvrdenie (arguable claim) o porušení iného práva chráneného Dohovorom (III. ÚS 38/05). Keďže proti rozhodnutiu okresného súdu mal sťažovateľ možnosť využiť účinný prostriedok nápravy a ústavný súd nevyslovil, že by druhostupňovým rozhodnutím krajského súdu bolo porušené niektoré z Dohovorom chránených práv sťažovateľa, nemohlo dôjsť ani k porušeniu čl. 13 Dohovoru, preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími nárokmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. apríla 2007